

18. СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "УИЛЪМ ГЛАДСТОН"

гр. София – 1303, ул. "Тиротска" № 68, тел. 02/988-03-01; e-mail: info-2204018@edu.mon.bg; info@18su.bg; ww

УТВЪРДИЛ
ДИРЕКТОР:

/РАЛИЦА КИРИЛОВА/

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННО НАПУСКАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ ЗА УЧЕБНАТА

2025-2026 г.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от заседание на Педагогически съвет с Протокол на ПС № РД – 04-16/12.09.2025 г.

Училищната програма за превенция на ранно напускане на ученици е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца и ученици на възможности за най-добър старт в живота.

Програмата се основава на определените в Стратегията водещи принципи за законосъобразност, кохерентност, партньорство, прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите, приемственост, устойчивост на резултатите, своєвременност, отчетност, мониторинг и контрол, иновативност.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Закон за предучилищното и училищното образование
- Наредба за приобщаващото образование
- Закон за младежта
- Закон за закрипана детето
- Стратегическа рамка за развитието на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030)
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието
- Постановление №100/08.06.2018 г. за създаване на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и подготвяне на отпадането от образователната система (писмо на Министър на образованието №9105-315/29.08.2022 г.)

Принципи

Училищната програма за превенция на ранно напускане на ученици се свързва с темата за включващото образование като предпоставка за подготвяне на социалното изключване. Базира се на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми

- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

Визия

Програмата за превенция на ранно напускане на деца и ученици от училище се основава на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

- учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
- да се изгради като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности;
- да развиват творческите си заложби и способности;
- да изградят умения и навики за здравословен начин на живот;
- училището да се утвърди като конкурентно способен и привлекателен център за всички ученици.

Осигуряване на ефективна, качествена и достъпна **подкрепа** за деца и ученици, застрашени от ранно напускане на училището, което осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот, като се фокусира върху:

- разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците
- съчетаване на учебната дейност с извънкласни форми на обучение и възпитание
- работа с талантливи деца
- работа с деца в неравностойно социално положение
- работа с деца със специални образователни потребности
- работа с деца с различна етническа принадлежност
- позитивна образователна среда

Идентифициране на рисковите фактори за преждевременно напускане на ученици от училище:

- Негативно отношение от страна на родителите, негативно отношение към образованието на родителите и/или детето
- Нисък жизнен стандарт на част от населението в резултат на продължителна безработица.
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище.
- Липса на достатъчно финансови възможности в училище за подкрепа на застрашени от отпадане ученици по социални причини.
- Изграждане на подкрепяща среда, която да замени липсата на грижа от страна на родителите.

- Миграционни процеси, честа смяна на местопребиваването.
- Идентифициране на ученици, чийто майчин език не е българския.
- Негативно влияние на средата - на улицата/приятелския кръг.

Причини за отпадане от училище:

Причините за преждевременно напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързани със здравния статус.
7. Психологически причини.

В социален аспект причини за появата им могат да се търсят:

- В семейната среда
- В мотивацията на учениците за учебен труд
- В слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда

В образователен аспект причини за появата им могат да се търсят:

- Липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия
- Допускане на отсъствия по неуважителни причини
- Неприемливи прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- Определен брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от напускане.

Етнокултурни причини: По – ниска ценност на образованието, ранното встъпване в брак и др.;

Психологически причини: Неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за включване на децата със специални образователни потребности в живота на училищната общност. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование.

Предприемане на мерки за превенция от ранното напускане:

1. Анализ на ситуацията в началото на учебната година.
2. Оценка на риска от ранно напускане на ученици. Идентифициране на рискови фактори, предшестващи напускането:
 - Продължително отсъствие от училище
 - Проблемна семейна среда
 - Недостатъчна ефективност на взаимодействието „училище – родители“
 - Огнositелно голям брой извинени отсъствия и отсъствия по неуважителни причини на учениците

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генерална цел: Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.

Цели:

1. Изграждане на мотивация за посещаване на училище и участие в живота на училищната общност
 - Индикатор за постигане – неизвинени и извинени отсъствия
2. Създаване на положителни нагласи към учебния процес
 - Индикатор за постигане – успехът на застъплените ученици
3. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
4. Повишаване на резултати от НВО, ДЗИ, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

МЕРКИ (ДЕЙНОСТИ) ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАПУСКАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Оперативни цели	Дейности	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
1. Своевременно идентифициране на признаците за изоставяне в условията на училищния материал и застрашеност от напускане.	Прилагането на цялостен училищен подход, координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда Системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;	През учебната 2025 – 2026 г.	Подобрена физическата среда в училище; Разбиране на последиците от насилието и справяне с неприемливото поведение	Подобреши нагласи към ученого, които намаляват сърезователния елемент между учениците за сметка на екипната работа	Психолози, класни ръководители
2. Изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за брой на отсъствията и причините, поради които учениците отсъстват.		ежемесечно	Повишаване на мотивацията за учебен труд.	Активно присъствие и участие в часовете.	Заместник директори УД; Класни ръководители, психолог
3. Изработване и ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца.		През учебната 2025 – 2026 г.	Водене на дневник и описание на казусите. Психологическа подкрепа.	Намаляване на случаите в регистъра.	Психолог, ЕПДР
4. Анализ на постиженията на застрашените от напускане ученици и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство: - Разработване на програми за	Дискусии и екипни срещи	За конкретни казуси през 2025-2026 г.	Пrevenции постиженията на застрашените от напускане ученици.	Намаляване на случаите в регистъра.	Ръководство, класни ръководители, ЕПДР

компенсиране на групските по съответните предмети. - Провеждане на задължителна допълнителна индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от застрашените от напускане ученици.					Класни ръководители
5. Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучилищни дейности.	През учебната 2025 – 2026 г.	Повишаване на мотивацията за учебен труд.	Активно присъствие и участие в часовете.		Класни ръководители
6. Откриване и развиване на силните страни на личността чрез индивидуална работа с учениците или включването им в групи за извънкласни дейности. - Осигуряване на публични изяви на учениците с изяви дарби.	През учебната 2025 – 2026 г.	Повишаване на мотивацията за учебен труд.	Успешно участие в различни дейности.		Класни ръководители; педагогически специалисти
7. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици: - Въвеждане на алтернативи на традиционната родителска среща. - Организиране на кампани, които да стигнат до родители и настойници. - Засилване на контрола върху отсъствието и своевременно информирание на родителите. - Разпределение на отговорностите и ангажиментите по отношение посещаемостта на училище между класните ръководители и родителите.	През учебната 2025 – 2026 г.	Превенция постиженията на застрашените от напускане ученици.	Повишаване на самокритичността, критичността към неприемливите модели на поведение.		Класни ръководители, зам.-директори
8. Прилагане на подход на стимулиране и изграждане на резиланс чрез модела "АЗ	През учебната	Повишаване на самосъзнанието и вяра в	Проява на самоинициатива и подобряване на социалното		Класни ръководители

ИМАМ, АЗ. СЪМ, АЗ МОГА", за безпроблемно преодоляване на конкретни проблемни ситуации в училище и впоследствие в живота.		2025 – 2026 г.	собствените си възможности.	включване.	
9. Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник, училищния психолог и училищното ръководство.		През учебната 2025 – 2026 г.	Превенция от неправилно възприемане на конкретни отношения		Психолози, класни ръководители
10. Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.		м. септември /октомври 2025 г.	Създаване на навики за изпълнение и спазване на зададени правила.	Повишена отговорност и включване в училищния живот.	Класни ръководители
11. Разглеждане в ЧК на теми свързани : - с превенция на насилието и агресията; - с неправомерните действия, на малолетните и непълнолетните ученици; - опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище; - теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.		През учебната 2025 – 2026 г.		Вземане на правилни решения в конкретни ситуации.	Психолози, класни ръководители.
12. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава /наставничество/.		През учебната 2025 – 2026 г.	Осъзнаване на неприемливото поведение.	Отстраняване на неприемливото поведение.	Ръководство, координатор, ЕПНР.
13. Консултиране на застрашените от отпадане ученици с педагогическия	През учебната	Осъзнаване на неприемливото	Отстраняване на неприемливото поведение.	психолози, класни ръководители, ЕПНР	

съветник или с училищния психолог.		2025 – 2026 г.	поведение.		
14. <u>Карьерно развитие:</u> По този начин учениците застрашени от отпадане могат да определят професията която им допада, цел, мотивация за по-добри учебни постижения и за оставане в училище.	Дискусии, анкети	През учебната 2025 – 2026 г.	Мотивация за по-добри учебни постижения и за оставане в училище.	Прояви на ангажираност в училищни дейности.	Психолози
15. <u>Библиотечно информационно обслужване</u> – в училището се осигурява чрез училищната библиотека, която гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навики за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.		През учебната 2025 – 2026 г.	Повишаване на мотивацията за учебен труд.	Активно присъствие и участие.	Класни ръководители, библиотекар.
16. <u>Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП.</u> Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностово развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва – координатор, училищните психолози, логопед, учителите по съответните предмети както и класните ръководители.		През учебната 2025 – 2026 г.	Повишаване на мотивацията за учебен труд.	Активно присъствие и участие.	ЕПДР

17. <u>Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство</u>		През учебната 2025 – 2026 г.	Мотивация за по-добри учебни постижения и за оставане в училище.	Подобре ни нагласи към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка на екипната работа	Класни ръководители, зам.-директори.
18. <u>Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане“, Отдел за закрила на детето, ДПС, „Фондация Асоциация Анимус“ и др.,</u>		През учебната 2025 – 2026 г.		Вземане на правилни решения в конкретни ситуации.	зам. директори, психолози, координатор
19. <u>Отчет на дейностите и мерките по програмата</u>		Юни - юли 2026 г.	Мотивация за по-добри учебни постижения и за оставане в училище.		Класни ръководители, психолози.